

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
juli 2004 - 25e Jaargang, nr. 102

BESTUUR:

Voorzitter

R.W. Hemmes Thorbeckelaan 74 2564 BS Den Haag Telefoon en fax
070 - 368 35 66

Secretaris

G.J. Staal Oranje Nassaulaan 52 3708 GE Zeist Telefoon
030 - 692 27 92
E-mail: jan.staal@planet.nl

Penningmeester

Ch.H. Bartelings Thomas Jeffersonlaan 58 2285 BB Rijswijk Telefoon en fax
070 - 394 14 67
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

LEDEN:

R.A. Grisnigt Canadalaan 25 4631 NT Hoogerheide 0164 - 61 34 15
R.M. ten Broek Burg. de Villeneuve-
singel 30 3055 AP Rotterdam 010 - 422 39 14

Fred M. Beukers Louise de Coligny laan 448 3062 HN Rotterdam 010 - 452 79 29

J.A. Bakker, Evenementencommissie Zeckant 92g 2586 JB Den Haag Telefoon en fax
070 - 354 02 45

J. de Mos, Evenementencommissie Marjorystraat 25 3151 SK Hoek v. Holland 0174 - 38 21 83

H.J.M. Brinkman Jacob Mulderweg 26 2597 BS Den Haag Telefoon en fax
070 - 354 31 73
E-mail: hjm.brinkman@wanadoo.nl

REDACTIE DE SCHAKEL

H.J.M. Brinkman Jacob Mulderweg 26 2597 BS Den Haag Telefoon en fax
070 - 354 31 73
E-mail: hjm.brinkman@wanadoo.nl

Redactiecommissie

H.J.M. Brinkman, Ch.H. Bartelings

Stichting Genootschap Engelandvaarders:

Postbank: 35 95 00

Bank : 54.55.46.826

ABN-AMRO bank - Rijswijk

**Het volgende nummer verschijnt in oktober 2004.
Gaarne hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 september 2004.**

ISSN 1382-8207

Juni 2004. Het waren bewogen dagen in mei en juni. Op 4 mei de herdenking van de gevallen agenten bij het Englandspiel monument in Den Haag, waar elk jaar meer mensen de stijlvolle bijeenkomst bijwonen. Op 5 mei het defilé in Wageningen voor onze fitte Beschermheer Prins Bernhard, met prachtig weer, enthousiaste defilanten, een prima ontvangst in een tent die te klein wordt, veel oude bekenden, zoals gebruikelijk te weinig kaartjes voor de bijeenkomst in de kerk, erg veel klappende kijkers langs de weg en een sfeer die altijd moet blijven. Volgend jaar komt Zijne Koninklijke Hoogheid voor het laatst het defilé afnemen. Natuurlijk betreuren wij het dat de Prins er in Wageningen daarna niet meer bij zal zijn, maar wij begrijpen zijn beslissing. Wij hopen wel dat er dan geen wijzigingen komen in de opzet van de herdenking van de capitulatie, want "Wageningen" heeft zijn eigen plaats bij de veteranen gevonden en moet wat ons betreft zo blijven.

Op 1 juni was het feest in de residentie van de Franse Ambassadeur. Ter gelegenheid van de zestigste verjaardag van D-day benoemde de Franse President elf Nederlanders tot Chevalier de la Légion d'Honneur. De Ambassadeur reikte op die dag aan tien Chevaliers de versierselen uit, onder anderen aan de Engelandvaarders J.J.G. Beelaerts van Blokland, A.M. Herbrink, A. Loontjens en ons bestuurslid Jacob de Mos. Het was een heel plechtige uitreiking, waarbij vele autoriteiten aanwezig waren. De Ambassadeur deelde mede dat de elfde Chevalier door de Franse President persoonlijk in Arranches op 6 juni, bij de officiële herdenking van D-day, het erekruis zou worden opgespeld. U begrijpt hoe trots en dankbaar uw voorzitter was dat hij daarvoor was uitverkoren en dat hij daar mocht staan in Arranches, als vertegenwoordiger van alle Nederlanders, die ter zee, ter land of in de lucht, in de krijgsmacht, de koopvaardij of in het verzet, hadden bijgedragen aan de bevrijding van Europa in 1944-1945. Een schitterend moment in een fantastische ambiance, tijdens een emotievolle herdenking.

Bij thuiskomst uit Normandië zag ik de video-opname van de uitzending van de NOS van die herdenking en ik was teleurgesteld dat

de NOS slechts de helft van de plechtigheid uitzond. Het bleek dat wie naar Engeland, Duitsland of België had gezapt de hele plechtigheid kon volgen, met deskundig commentaar. Het was een regelrechte misser dat Philip Freriks deze uitzending becommentarieerde. Hij was duidelijk onvoorbereid en hij wist op geen enkele wijze de sfeer van die herdenking te verwoorden. Ondanks dat hebben velen laten weten iets van de plechtigheid te hebben gezien. Velen hebben ook ontroerd aan de buis gezeten. U kunt begrijpen dat de herdenking de zevenendertig veteranen, die door de Minister van Defensie in de gelegenheid waren gesteld de plechtige herdenking in Normandië bij te wonen, niet geheel onberoerd liet. Allen waren de Minister dankbaar dat zij mee mochten. Dat voorzitter en directeur van het Veteranen Platform de reis zo voortreffelijk hadden geregeld werd door allen zeer gewaardeerd.

Er zullen ongetwijfeld nog veel herdenkingen volgen dit jaar. De operatie Market Garden viert zijn zestigste verjaardag en veel plaatsen in het zuiden van ons land werden zestig jaar geleden bevrijd. Daar zullen ook veel Engelandvaarders bij worden betrokken.

Over deze en dergelijke vreugdevolle zaken moet natuurlijk nog veel worden na gepraat. Een unieke gelegenheid doet zich daartoe voor op onze jaarlijkse reünie op de Vliegbasis Gilze Rijen op 22 september. Ik hoop dat wij daar velen mogen ontmoeten.

Ik kijk naar u uit.

Rudi Hemmes

Op die dag zijn wij tot ons groot genoegen wederom de gasten van de Koninklijke Luchtmacht i.c. Tactische Helikopter Groep /Klu te Gilze-Rijen.

Wij hopen op een grote opkomst aangezien alle reünisten een dagje ouder worden en het bijwonen van de reünie met de jaren wat moeilijker wordt, ieder jaar telt, dus zorg dat je er bij bent.

Het programma (wijzigingen voorbehouden):

Vanaf 10.30 uur Aankomst en registratie van de reünisten met koffie, thee en verse gebakjes in de Onderofficiersmess van de Vliegbasis.

Ca. 11.00 uur Bar geopend voor aperitief.

Ca. 11.30 uur Welkomstwoord van de voorzitter.

Ca. 12.00 uur Eventueel ontvangst Z.K.H. Prins Bernhard in Officiers mess.

12.45 uur Opstellen voor groepsfoto op terras O.O.mess.

Ca. 13.15 uur Uitgebreide rijstmaaltijd.

Ca. 15.00 uur Koffie.

Ca. 16.00 uur Einde officiële gedeelte.

Na afloop bestaat de mogelijkheid voor 'one for the road' in de Officiersmess, tot 17.00 uur.

Openbaar vervoer

Reünisten die per trein komen, moeten tussen 10.00 en 11.00 uur in Gilze-Rijen uit de trein stappen. Gedurende dat uur zal er tweemaal een bus van het station naar de vliegbasis rijden. Na afloop van de reünie zal deze bus de reünisten tussen 16.00 en 17.00 uur terug naar het station brengen.

Eigen vervoer

Komende vanuit de richting Rotterdam, de A16 blijven volgen en ten zuiden van Breda (Knooppunt Gelder) de A58 richting Tilburg/Eindhoven nemen. Vervolgens de afslag 12 (Gilze) nemen en dan

linksaf onder de weg de N260. Na plm. 2 km bij stoplicht linksaf richting Rijen (N282) . Bij het 2^e stoplicht op die weg ligt de ingang van de vliegbasis aan de linkerkant.

Komende vanuit de richting 's-Hertogenbosch via de A65. Bij knooppunt de Baars komt u op de A58 richting Breda. Bij afslag Rijen rechtsaf. Vandaar verder als boven.

Komende vanuit de richting Utrecht, de A27 volgen tot de afslag Rijen, dan links onder viaduct door de N282 volgen tot rechts ingang vliegbasis.

Voor de ingang van de vliegbasis volgt u de borden "Reünie Engelandvaarders". U wordt geleid naar de parkeerplaats voor het complex 'Molenheide' waarin ook de Officiers- en Onderofficiersmess gehuisvest zijn. De eerste rij van de parkeerplaats is gereserveerd voor de minder validen.

NB: zie ook bijgaande routekaart!

De kosten voor deelname bedragen euro 20,- per persoon. De penningmeester verzoekt het door u verschuldigde bedrag tijdig over te maken **door middel van** de bijgevoegde acceptgiro of met een overschrijvingskaart van eigen bankrekening in Nederland, zodat de penningmeester het bedrag **uiterlijk 1 september** in zijn bezit heeft.

Een andere mogelijkheid om het deelnamebedrag te betalen is toezending in contanten in een envelop, eventueel de tegenwaarde in buitenlandse valuta. Bij toezending van een cheque uit het buitenland dient het bedrag te worden verhoogd met bankkosten ad euro 15,-. Overboekingen in euro's via banken binnen EU-landen zijn vanaf 1 juli j.l. kosteloos indien zij voldoen aan de toepasselijke bankcriteria. **Dus a.u.b. geen betaling bij aankomst.**

Daar uiterlijk 1 september het aantal deelnemers moet worden doorgeven aan de Vliegbasis Gilze-Rijen i.v.m. **de nieuwe catering**

INSCHRIJFFORMULIER REÛNIE 22 SEPTEMBER 2004
(inzenden voor 1 september 2004)

regeling, wordt men dringend verzocht het inschrijfformulier volledig ingevuld voor 1 september terug te zenden aan de penningmeester.

Ch.H. Bartelings, penningmeester
Stichting Genootschap Engelandvaarders
Thomas Jeffersonlaan 58
2285 BB Rijswijk
Nederland

Het formulier kan ook per fax worden verzonden naar 070-394 14 67 of per E-mail naar: ch.h.bartelings@planet.nl

De Evenementencommissie:
J.A. Bakker
J. de Mos

Ondergetekende :

1. Naam :
- Adres :
- Postcode:
- Plaats :
- Telefoon:

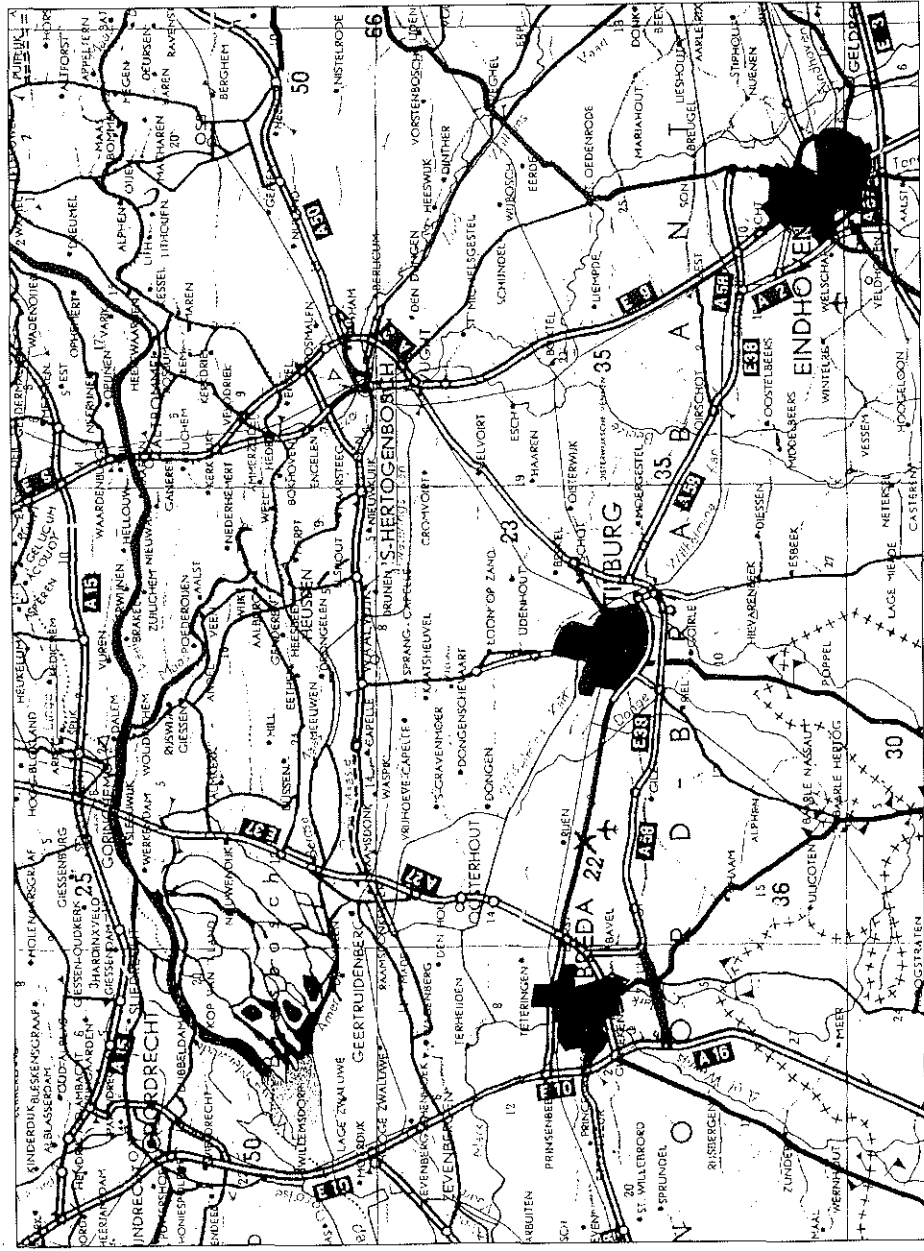
komt naar de reünie op 22 september 2004 te Gilze-Rijen.

2. komt alleen / met begeleider*
3. komt met eigen vervoer / met openbaar vervoer*
4. maakt geen / wel gebruik van bus*
5. heeft op (datum) een bedrag groot €
(€ 20,- p.p.) overgemaakt op Postbank 35 95 00 / ABN/AMRO
RIJSWIJK 54. 55. 46. 826.* ten name van:

Ch. H. Bartelings, penningmeester
Thomas Jeffersonlaan 58
2285 BB Rijswijk

6. datum: handtekening:

* Doorhalen wat niet van toepassing is.

JACOB DE MOS, ENGELANDVAARDER, 60 JAAR GETROUWD

Toespraak door de Burgemeester van de Deelgemeente Hoek van Holland ter gelegenheid van de bevordering tot lid in de Orde van Oranje Nassau van de heer J. de Mos.

Uw hoge leeftijd ten spijt - u bent deze maand 85 jaar geworden - bent u nog volop actief in de maatschappij. U zet zich al veertig jaar in voor uw medeveteranen van de Tweede Wereldoorlog. Zo lang bent u al voorzitter van de MTB-MGB, de motortorpedoboten/motorgunboten vereniging. Ook bent u al dertig jaar bestuurslid van de evenementencommissie Engelandvaarders. En de laatste twaalf jaar bent u officieel het aanspreekpunt voor de, inmiddels hoogbejaarde veteranen van de MTB-MGB. Veteranenhelper heet uw functie. Het beleid voor veteranen kwam pas in de late jaren tachtig echt op gang. Toen dacht men nog: het werk wordt steeds minder, want er blijven minder veteranen over. Maar het tegengestelde is het geval gebleken. Door de vergevorderde leeftijd van uw strijdmakers is die hulp aan hen voor u bijna een dagtaak geworden. U hebt te maken met ziekenhuisbezoek, overlijden, dementie, de weduwen van oorlogsveteranen. U ontmoet mensen die op hun oude dag nauwelijks rond kunnen komen. U komt in aanraking met schrijnende gevallen van totaal vereenzaamde en verwaarloosde mensen. U heeft één van hen zes jaar verzorgd en gesteund, tot zijn overlijden. Ook uw voormalige commandant heeft u drie jaar verzorgd. Dat is zwaar, maar ook dankbaar werk. En daarnaast gaat u door met uw andere activiteiten voor de veteranen. U heeft er voor gezorgd dat uw voormalige strijdgenoten zijn onderscheiden met Britse en Franse medailles. Als groepscommandant van de MTB-MGB vereniging bent u er verantwoordelijk voor dat uw veteranen tijdig worden geïnformeerd bij defiles, dat ze met de juiste uitrusting deelnemen en dat ook hun partners de nodige aandacht krijgen. U organiseert dit ook voor de Engelandvaarders, die met hun eigen groepscCommandant deelnemen aan het defilé. U heeft sinds 1994 vier groep-sreizen georganiseerd voor veteranen naar herdenkingen in Dover en Londen en u bent medeorganisator van de herdenkingen in Den Helder. U bent voor uw jarenlange inzet in 1992 onderscheiden met de gouden medaille van de Orde Van Oranje-Nassau. Voor uw onvermoeibare inspanningen voor de veteranen sinds die tijd heeft het Hare Majesteit behaagd u te bevorderen tot Lid in de Orde van Oranje Nassau.

WIJ BEATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van 13 april 2004, nr. 04.001498
houdende Koninklijke
onderscheidingen.

Op de voordracht van Onze Minister van Defensie van 7 april 2004,
nr. DO 001/2004001210, bureau secretaris-generaal, sectie onderscheidingen;

Gelet op de Wet van 4 april 1892 (Stb. 55), houdende instelling van de Orde van Oranje-Nassau, zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de Rijkswet van 15 april 1994 (Stb. 350);

Gezien de adviezen van het Kapittel voor de civiele orden;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

Te benoemen tot

Lid in de Orde van Oranje-Nassau:

de heer J. de Mos,
op grond van de totaliteit van verdiensten op defensie- en andere terreinen,
wonende te Hoek van Holland.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan mededeling zal worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant en waarvan afschrift zal worden gezonden aan het Kapittel voor de civiele orden en de Kanselarij der Nederlandse Orden.

's-Gravenhage, 13 april 2004
(get.) Beatrix.

DE MINISTER VAN DEFENSIE,
(get.) H.G.J. Kamp.

Voor extract conform
Het hoofd van het bureau Secretaris-Generaal

Zoals u wellicht weet, ben ik al enige tijd bezig met een proefschrift over Engelandvaarders. Ik kan u nu melden dat het af is!

Mijn boek zal verschijnen bij uitgeverij Prometheus/Bert Bakker en heeft als titel: Tulpen voor Wilhelmina: de geschiedenis van de Engelandvaarders (zie afdruk omslag). Het eerste deel van deze titel is een verwijzing naar het waargebeurde verhaal van Engelandvaarders De Niet, Keesom, Giel, Van der Veen, Woltjer en Klein die op 4 april 1941 met een motorbootje vanaf Voorne-Putten naar Engeland overstaken. Zij hadden hulp gekregen van de groente- en bloemenkweker C. Hogewoning uit Katwijk, die hen (oranje) tulpen voor de koningin meegaf. Zij kwamen de volgende dag behouden aan en de tulpen zijn inderdaad bij koningin Wilhelmina bezorgd.

In Tulpen voor Wilhelmina heb ik geprobeerd op basis van archiefonderzoek en interviews de groep Engelandvaarders als geheel in kaart te brengen. Wie waren zij, wat was hun achtergrond, wat waren hun beweegredenen? Behalve de weg via de Noordzee wordt ook uitvoerig ingegaan op de andere routes: die via Zwitserland/Spanje, via Scandinavië en een paar alternatieve routes. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de periode na aankomst in Engeland, de manier waarop Engelandvaarders voor de oorlogvoering zijn ingezet en wat er gebeurde met Engelandvaarders die het einddoel niet haalden. Het boek eindigt met de naoorlogse beeldvorming rond Engelandvaarders, waarin jeugdboeken als die van K. Norel en de film Soldaat van Oranje een grote rol hebben gespeeld.

Het boek verschijnt op 8 september, de dag dat ik tevens hoop te promoveren op dit onderwerp. De promotie zal plaatsvinden aan de Universiteit van Amsterdam om 12.00 uur in de Aula, in de Lutherse kerk aan het Spui.

Engelandvaarders die door mij werden geïnterviewd, aan de enquête hebben deelgenomen of anderszins een bijdrage aan het onderzoek hebben geleverd zullen (voor zover in Nederland woonachtig) in juli of augustus een persoonlijke uitnodiging voor deze plichtigheid ontvangen.

Behoort u als Engelandvaarder niet tot deze categorieën en wilt u toch de promotie bijwonen, zoudt u dan in verband met het beperkte aantal plaatsen contact willen opnemen (bij voorkeur per e-mail) met een van de paranimfen:

De heer F.B. Rispens
Saturnusstraat 13
2024 GH Haarlem
e-mail: f.b.rispens@planet.nl

Met vriendelijke groet,
Agnes Dessing

Het was dit jaar 60 jaar geleden dat de Invasie voor de bevrijding van Europa (D-Day) plaatsvond. De Franse regering vond het belangrijk dat deze herdenking op grote schaal plaatsvond. Een van de door de Franse regering gedecoreerden was onze voorzitter Rudi Hemmes die benoemd werd in het Legion d'Honneur evenals ons bestuurslid Jacob de Mos. Enige tijd daarvoor werd Jacob door H.M. Koningin Beatrix bevorderd tot Lid van de Orde van Oranje Nassau.

Bestuurslid Jacob de Mos vlak na het opspelden van de versierselen behorende bij het Franse Legion d'Honneur door de Franse Ambassadeur Madame Anne Gazeau-Secret tijdens een plechtigheid op de Franse Ambassade waar zoals de voorzitter reeds mededeelde nog drie andere Engelandvaarders deze onderscheiding ontvingen.

Er zijn al aardig wat gegevens bekend over Jacob, in boekvorm, de Schakel van Frank Visser en Oranjarahaven van Paul van Beckum en in het veteranenblad de Opmaat nu Checkpoint geheten. Echter niet zo veel op het gebied van Sociaal en Maatschappelijk werk wat hij al vele jaren doet voor Engelandvaarders en de mensen van de Motortorpedoboten waar 24 Engelandvaarders toe behoren.

Eigenlijk begon het allemaal met de mensen waarmee Jacob de overtocht naar Engeland heeft gemaakt, namelijk de mensen van de KW 110. Zij beschouwen Jacob nog steeds als hun leider. Als echte Scheveningers houden ze daaraan vast. Na de oorlog was het erg moeilijk voor mensen die terugkwamen, zij waren gewend aan het relatief vrije leven in Engeland en hier kregen zij te maken met geen werk, geen huisvesting. De oorlog was nu anders in Nederland. Vele van die mensen kwamen thuis op bezoek bij Jacob, hetzij voor goede raad dan wel sollicitatiebrieven en/of huisvesting. Er bestond nog geen sociale commissie, of Veteranenhelpers, wat er nu allemaal officieel is. Jacob heeft dit werk vele jaren gedaan samen met anderen zoals Ynze Beek en dr. Hans Hers en Ted Vernede. Die naar Jacob zegt, hij nooit zal vergeten voor hun steun. Maar ook voor mensen zoals Toontje Buitendijk die er slecht aan toe was en een vervuilde kamer bewoonde in de rosse buurt van Katendrecht. Nadat Jacob had gezien wat de situatie daar was heeft hij zich ingezet om voor deze Buitendijk een pensioen te verkrijgen via de heer Ltz Kroes die indertijd werkte voor het Sociaal Fonds van de Koninklijke Marine aan de Lange Voorhout in Den Haag.

Ook dr. J.P.Ph. Hers heeft veel gedaan voor hem, o.a. de aanvraag voor een pensioen onder de 1940-1945 voorschriften. Toen de formulieren voor het pensioen eindelijk werden toegestuurd overleed Buitendijk voordat de documentatie was ingevuld. Op de papieren stond dat Buitendijk een bedrag te goed had van twee ton met terugwerkende kracht. Het is nooit uitgekeerd hoewel er veel schulden waren.

Echter er waren ook bijzondere en leuke dingen. In 1994 heeft hij met zijn vrouw June en zijn kleindochter Sarah er voor gezorgd dat in

Nederland 360 Veteranen en weduwen de Frontline Britain Medal hebben kegrepen. Daaronder waren ook 24 Engelandvaarders. Verder heeft hij er ook voor gezorgd, ook weer met June en Sarah dat 250 Veteranen en weduwen de Normandy Medal hebben gekregen. Hierbij waren ook 20 Engelandvaarders. Ook het opsporen van vermiste Engelse M.T.B.mensen die in 1944 vlak voor IJmuiden met de MTB 666 tijdens een gevecht met Duitse Marineschepen waren omgekomen. Er was een verzoek van een van de zwaargewonden, Jimmy Davenport, die niet lang meer te leven had. Hij wilde zo graag de grafsteen van zijn beste vriend. P. Machie zien, voordat hij voorgoed de ogen zou sluiten. Na de nodige correspondentie in opdracht van Defensie en van J. Davenport konden ze na lang speurwerk, en de correspondentie van June in het Engels het graf van P. Machie ontdekken in Bergen NH en ook nog andere graven van gesneuvelde MTB-mensen die daar begraven lagen en niet bekend waren. June heeft toen foto's van de graven gemaakt.

Veel mensen dachten dat Jacob en zijn mensen alleen maar een vissersboot hadden gekaapt. De werkelijkheid was wel anders. Het was een visserlogger, dat is waar, maar dat was ook de opzet van de Duitse Wehrmacht, zodat hun plan niet opgemerkt zou worden.

Toen Nederland capituleerde op 14 mei 1940 hebben de Duitsers een aantal vissersschepen in beslag genomen. Om dienst te doen voor de Nederlandse kust voor patrouillediensten op 5 mijl afstand van de kust. Met een spion aan boord rapporteerde deze man het overvliegen van Engelse vliegtuigen en gaf dit door aan deze walpost. Het schip viste normaal tussen alle andere vissers alsof er niets aan de hand was. Daarom is het plan ontstaan deze vissersboot te kapen zodat deze activiteiten gestopt konden worden. Veel vliegtuigbemanningen hadden nu op de bodem van de Noordzee gelegen als Jacob en zijn mannen de KW 110 niet hadden gekaapt.

W.L.M. Sanson

Rotterdam 19 maart 1920 - Cortez (VS) 6 april 2004

Wim Sanson vertrok uit Nederland in juli 1942. Hij had al eens eerder naar Engeland willen vertrekken, maar de daarvoor aangeschafte boot bleek niet zee-waardig. Hij ging de Belgische grens over bij Eijskens en verkreeg op een opgegeven adres in Luik valse papieren als Belg. Na het illegaal passeren van de demarcatielijn arriveerde hij via Poligny in Lyon.

Ongeduldig als hij was zette hij spoedig zijn reis voort naar Perpignan om over de Pyreneeën naar Spanje te gaan. Op een goederentrein bereikte hij Barcelona en ging door naar Madrid. Wim werd van daaruit doorgestuurd naar Portugal maar zonder legale papieren en voor de grens door de Spaanse Guardia Civil gearresteerd. Na enige tijd in de gevangenis van Badajoz te hebben gezeten werd hij naar het concentratiekamp Miranda de Ebro vervoerd waar hij begin 1943 arriveerde. Daar ontmoette ik Wim voor de eerste keer. Na de algemene hongerstaking in het kamp te zijn vrijgekomen kwam hij in juni 1943 te Madrid aan. In september kon hij met vereiste papieren naar Portugal reizen en werd door het Nederlandse Consulaat ondergebracht in Praia das Maçãs waar reeds een aantal Engelandvaarders verbleven. In november dat jaar arriveerde hij in Engeland en kwam na een opleiding voor radio-operator in dienst bij de Koninklijke Marine. Toen ik Wim weer ontmoette in 1956 in New York had hij daar een florissante import firma voor Deense meubelen opgebouwd. Het ging hem uitstekend. Een aantal jaren later op leeftijd gekomen verkocht hij zijn bedrijf en ging met zijn echtgenote Karen in Florida wonen, natuurlijk aan het water met een boot want hij hield al in zijn jeugd veel van het leven op het water. Nadat hij ook een pied-à-terre met sloep had aangeschaft in Woubrugge kwam hij tijdens zijn verblijf in Nederland ook op onze reünies. Een auto-ongeluk versnelde vorig jaar het ziektebeeld waarin Wim verkeerde en hij overleed in Florida op 6 april 2004. Moge hij in vrede rusten.

Charles Bartelings

VERZETSMUSEUM AMSTERDAM HEEFT NIEUWE DIRECTEUR

Per 1 mei 2004 is Liesbeth van der Horst benoemd tot nieuwe directeur van het Verzetsmuseum Amsterdam. Zij is daarmee de opvolger van Gijs van seters, die per 1 februari een functie aanvaardde als hoofd van het VU-Podium van de Vrije Universiteit.

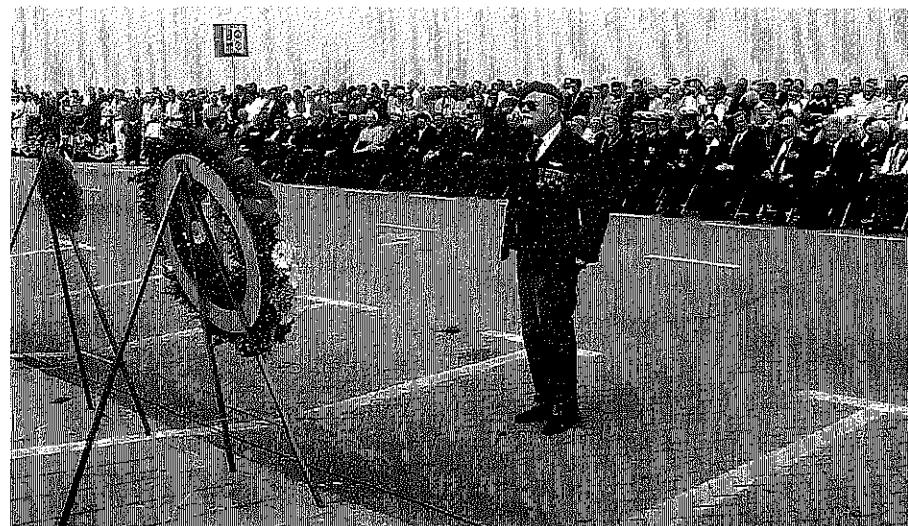
Van der Horst (42) is historica en werkt bij het museum sinds 1989, waar zij zich ontwikkelde van vrijwillige rondleidster en collectiebeheer, via projectcoördinator tot hoofd presentaties en collecties. In die laatste hoedanigheid was zij ondermeer verantwoordelijk voor de verbouwing van gebouw Plancius en de samenstelling van de nieuwe permanente opstelling van het museum (1999) die in 2002 en 2003 als beste uit de bus kwam bij de Grote Historische Museum Test van het Historisch Nieuwsblad. Van der Horst was initiator en organisator van vele succesvolle wisseltentoonstellingen in het Verzetsmuseum zoals "De oorlog voorbij", "Terugkeer en Opvang na de Tweede Wereldoorlog" (2001) en "Brood jatten bij de beren, Artis in oorlogstijd" (2002).

Van der Horst was ook voor diverse andere musea actief, onder andere als regionaal museumconsulent in Noord-Kennemerland en de Zaanstreek. Als auteur heeft zij meerdere publicaties op haar naam staan, waaronder een serie van levensverhalen over de Tweede Wereldoorlog (Walburg Pers, 1997-2000). De laatste jaren schreef zij regelmatig artikelen voor het tijdschrift Ons Amsterdam. In september verschijnt van haar hand bij uitgeverij Verloren het boek Wereldoorlog in de West, Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba 1940-1945 bij de gelijknamige tentoonstelling die het museum opent op 28 juni a.s. Het afgelopen jaar was Van der Vorst waarnemend directeur van het Verzetsmuseum.

HERDENKING SCHEVENINGEN

De parade in Scheveningen.

Bestuurslid Jan Bakker legt een krans ter herdenking aan de Scheveningers gevallen tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog en de ge-sneuvelden die ter herdenking van D-Day 6 juni 1944 werden herdacht tijdens een parade in Scheveningen.

DANKBRIEF VAN J.C. KOSTERS GENERAAL-MAJOOR DER JAGERS B.D.

Geachte dames en heren,

Ook dit jaar was het voor mij een groot voorrecht om samen met u in Wageningen de capitulaties van de Duitse en Japanse strijdkrachten in 1945 te herdenken. Zowel in Wageningen als via de TV heeft de Nederlandse bevolking kennis kunnen nemen van de waardige wijze waarop leden van het voormalig verzet en veteranen zich presenteerden, daarbij tevens aangevend dat het recht op vrijheid en democratie voor een ieder van toepassing dient te zijn.

Direct na afloop van het defilé sprak Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard zijn dank en waardering uit voor de wijze waarop het defilé was uitgevoerd, waarbij hij mij verzocht dit aan u allen te willen overbrengen.

Veel dank is het comité verschuldigd aan de vele vrijwilligers die ook dit jaar aan de herdenking voorafgaande maanden zeer veel werk hebben verzet om deze dag te doen slagen. De uitvoering van de herdenkingsdienst en het defilé zou niet mogelijk zijn geweest zonder de logistieke ondersteuning van het Operationeel Commando van de Koninklijke Landmacht, de muzikale medewerking van de Koninklijke Militaire Kapel en de overige muziekkorpsen, reünie-orkesten en bands en de activiteiten van de diverse historische verenigingen in en om het Atrium. Uiteraard verdienen ook dit jaar weer de gemeente Wageningen, de Politie Gelderland-Midden en de GHOR een groot compliment voor hun inzet. Tevens gaat grote waardering uit naar het College van Bestuur van Wageningen Universiteit en Research-centrum voor het ter beschikking stellen van gebouwen en omliggende terreinen. Gaarne ook wil ik de leden van het Werkcomité Middagprogramma en in het bijzonder het projectbureau complimenteren met het behaalde resultaat, dat met name is bereikt door de inzet en het enthousiasme waarmee zij hun taken hebben voorbereid en uitgevoerd.

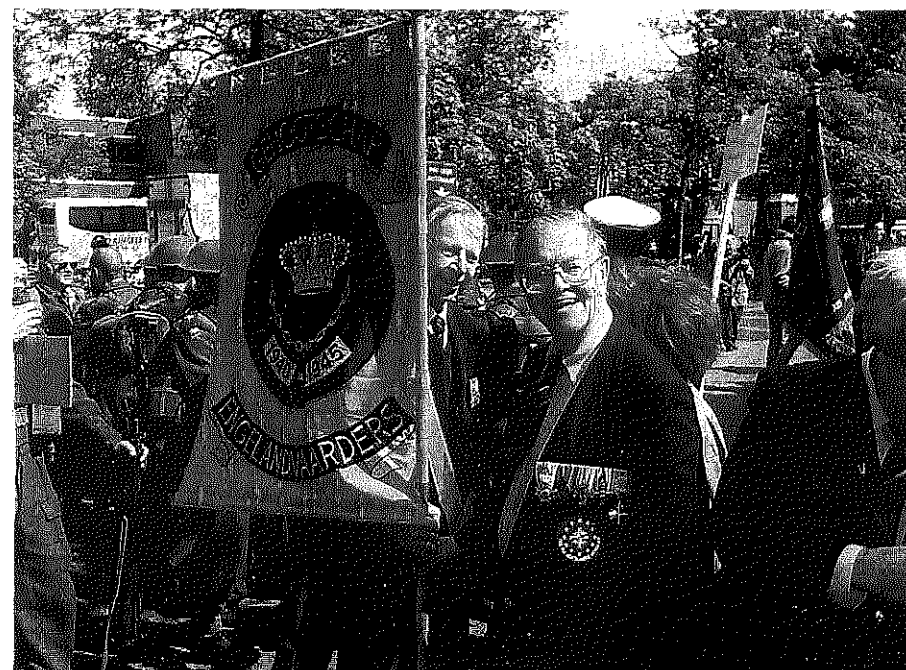
De 60-jarige herdenking in 2005 zal naar verwachting grootser van opzet zijn dan in de voorafgaande jaren. De te verwachte grote deel-

name van geallieerde veteranen maakt het wellicht noodzakelijk een beroep te doen op de flexibiliteit van de nationale veteranen.

Het werkcomité staat voor de uitdaging deze bijzondere herdenking, waaraan voor de laatste maal door Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard zal worden deelgenomen, in goede banen te leiden en wederom tot een groot succes te maken. Ik hoop u allen op 5 mei 2005 weer in Wageningen te mogen ontmoeten.

Met respect en vriendelijke groeten,

J.C. Kusters
Generaal-majoor der Jagers b.d.

Engelandvaarder Hans Hoets kwam over uit Amerika om zijn bijdrage te leveren aan de herdenkingen van mei 2004.

GEBOORTEDAG VAN WIJLEN KONINGIN WILHELMINA _____

Op dinsdag 31 augustus 2004 om 14.00 uur zal er weer een bloemstuk worden geplaatst in de Nieuwe Kerk te Delft, ter herinnering aan de geboortedag van Koningin Wilhelmina. Verzamelen 13.30 - 14.00 uur in het bekende pannenkoekenhuis vlak bij de Kerk. Einde plechtigheid 14.15 uur waarna een kopje koffie.

Attentie: Men kan niet meer voor de Kerk parkeren. Vlak naast de kerk zijn enkele invalide parkeerplaatsen voor hen die in het bezit zijn van een invalide parkeerkaart. Voor de andere deelnemers, volg de parkeerborden.

Men wordt verzocht de grootmodel onderscheidingen mee te nemen.

Zij die aan de plechtigheid willen deelnemen kunnen zich aan mij opgeven:

J. de Mos
Marjorystraat 25
3151 JK Hoek van Holland
Tel.: 0174 - 382183

HERDENKING STERFDAG KONINGIN WILHELMINA

Deze keer gedenken wij niet, zoals altijd op 28 november de sterfdag van Koningin Wilhelmina, maar nu op maandag 29 november, bij haar standbeeld in Den Haag. De ontvangst bij de Raad van State is van 10.45 tot 11.00 uur. De plechtigheid begint om 11.15 uur. Degenen die met eigen vervoer komen en zich hebben opgegeven, krijgen een kaart toegestuurd voor de parkeergarage en tevens een oranje herkeningskaart, die men goed zichtbaar achter de voorruit moet plaatsen. De parkeergarage bevindt zich in de Parkstraat 2, tegenover de Kazernestraat.

Voor hen die met openbaar vervoer komen:

Vanaf Station Hollands Spoor: Tramlijn 8 of 16:

Buslijn 5, halte Kneuterdijk

Vanaf het Centraal Station: Tramlijn 7 of 16

Buslijn 22 of 14, halte Kneuterdijk

Na afloop van de plechtigheid is er in een van de zalen van de Raad van State de gelegenheid elkaar te spreken onder het genot van een kopje koffie.

Vergeet niet uw groot model onderscheidingen mee te nemen s.v.p.

Indien er deelnemers zijn die het op prijs stellen daarna de lunch te gebruiken in de Julianakazerne, dan kunnen zij zich bij mij opgeven:

Jacob de Mos
Marjorystraat 25
3151 JK Hoek van Holland
Tel.: 0174 - 382183

IN MEMORIAM _____

Hendrik Klapwijk

Deze In Memoriam is door Engelandvaarder Hendrik Klapwijk met eigen hand geschreven met het verzoek aan zijn familie het op te sturen na zijn overlijden aan de redactie van De Schakel. Na twee jaar aan de Hogere Zeevaartschool te hebben gestudeerd, is Henk Klapwijk, vlak na de Elfstedentocht te hebben uitgereden, in 1941 naar Zweden ontsnapt. Hierna van Stockholm via Rusland, Iran, Irak, Brits Indië, Zuid-Afrika en Zuid-Amerika in Halifax in Canada aangekomen. Na studie bij de Canadese Navy, naar Engeland gestuurd en bereikte dit nog, hoewel de helft van de schepen van zijn convooi ten ondergingen. In

Londen de Patriotic School, daarna naar Amerika voor geschutsopleiding op een basis langs de Hudson. Hij vertrok als navigator op het USAT "Noordam" door het Panamakanaal naar de Pacificen heeft hierop vier jaren lang Amerikaanse troepen vervoerd en geland in diverse operaties. Was bij de eerste Amerikaanse Legerinvasie te Guadalcanal, Solomon Islands. Gedurende de daarop volgende jaren werden troepen vervoerd vanuit Amerika en geland in o.m. Noord-Australië, Nieuw Guinea, de Philippijnen, Biak, Guam, Eniwetok, Truk en tientallen andere plaatsen, sommige onder leiding van Generaal MacArthur. Eind mei 1945 werd de Noordam naar de Atlantische Oceaan gestuurd, om Amerikaanse troepen thuis te varen, vanuit Europa. Na drie maanden verlof te New York, kwam hij opnieuw aan boord, om op 31 december 1945 1600 Nederlandse mariniers te Tandjong Priok, Java te landen. Hij voer weer naar huis in 1946.

Hij vestigde zich in Zuid-Afrika, richtte een zaak op en bestuurdde deze voor 42 jaar. Buiten zijn werk om schreef hij vier boeken over de wereldpolitiek: een in het Engels, een in het Nederlands, twee in het Afrikaans, was eveneens correspondent voor een Amerikaanse krant. Totdat hij mensdoms grootste vijand zag, die in alle stilte, iedere grote oorlog aanstichtte: de INTERNATIONALE BANKIERS, of de Synagoge van Satan. Reisde nog veel naar Europa, Amerika, Hawaï en een tiental Afrikaanse staten. Liet in 1963 een huis bouwen in Somerset (ZA) met gezicht op zee en bergen, waar zijn drie kinderen zijn groot geworden. Hier woonde hij tot zijn dood op 5 juni 2004.

Getekend: H. Klapwijk

EEN HERDENKING ZONDER ZAKDOEK

De nationale herdenking is voor velen een emotionele gebeurtenis. Oud-verzetstrijder Piet van den Berg typeert de dag als een sentimentele reis terug in de tijd. "Maar het was vooral een mooie tijd".

Normaal loopt Piet van den Berg 's ochtends over de hei, achter zijn huis aan de rand van Ede. De route die hij kiest, is zo dat hij zo min mogelijk mensen tegenkomt. Vandaag zal het heel anders zijn voor de tachtigjarige Edenaar. Als drager van de Bronzen Leeuw loopt hij bijna vooraan in het defilé van oud-strijders in Wageningen. De serre van zijn huis aan de Zweerslaan verraad een liefde voor natuur. Overal staan en hangen planten en tegen de muur staat een aquarium. De verhalen die de goedlachse Edenaar vertelt over zijn tijd in Den Haag, begin jaren veertig brengen een twinkeling in zijn ogen. "De eerste jaren tot aan 1943 waren vooral mooi. Daarna kreeg de oorlog een steeds gruwelijker karakter". Van den Berg wilde eigenlijk vliegenier worden. Tijdens de rit naar de herdenking in Wageningen in zijn klassieke Mercedes vertelt hij over zijn tijd in het verzet, samen met zijn vrouw Dieneke. En over zijn moeder, die in een kamp op Java zat. Hij was vast besloten naar haar toe te gaan. Via Frankrijk en Engeland was hij zelf aanwezig bij de bevrijding van zijn moeder uit het kamp. "Het was een heel emotioneel weerzien". De Edenaar was een avonturier en levensgenieter. Was politiecommandant in Indonesië, volgde de parachutistenopleiding op Nieuw-Guinea, was commandant van de zeepolitie en havencommandant van Hollandia. Maar vandaag is hij veteraan. De herdenking is voor Van den Berg iets waar hij met plezier naar uitkijkt. "Het is de waardering die je krijgt. Bekenden van zestig jaar geleden weerzien is fantastisch. Die mensen zitten op dezelfde golflengte als ik, ze hebben het ook allemaal beleefd". In de tent aan de Costerweg komt Piet van den Berg zijn strijdmakker Jan Bakker tegen. Van den Berg snelt als een kwieke dertiger door de menigte naar hem toe. "Ik ben nooit zo sentimenteel", bekennt hij als hij de tafel waar de andere Bronzen Leeuwen zitten, heeft gevonden. "Maar het is altijd fijn om bepaalde mensen weer te zien". Op weg naar de kerkdienst vertelt Van den Berg over zijn wereldbeeld van nu. "Het is nog steeds een zootje, want op sommige plekken zal er altijd oorlog blijven", meent hij. Ondanks deze uitspraak lijkt het wel of de oorlog voor Piet van den

Berg een mooie tijd is geweest. "De tijd in Indonesië en ook de tijd in het verzet waren soms gruwelijk. Ik heb een hoop ellende gezien. Maar ik ben een rasoptimist en heb altijd gezocht naar de schoonheid en de vreugde". "Dat heeft ook met je houding te maken", vervolgt hij. "Brutalen hebben de halve wereld, zeg ik altijd maar". Van lange toespraken tijdens de dienst moet de Edenaar niets hebben. Na de afsluiting snelt hij naar buiten voor het hoogtepunt. Het defilé.

IN MEMORIAM

Hans van der Kop
1923 - 2004

NRC van 6 mei 2004. Rotterdam, 6 mei. Oud-marinevlieger en schrijver Hans van der Kop is dinsdag op 80-jarige leeftijd in zijn woonplaats Den Haag overleden. Dat heeft zijn familie gisteren in een overlijdensadvertentie in de Haagsche Courant bekend gemaakt. Henricus Joannes Eliza van der Kop was een Nederlandse vliegheld die sterk tot de verbeelding sprak van de naoorlogse jeugd. Hij schreef verschillende boeken over de luchtvaart, was commandant van vlieggkamp Valkenburg en bracht het tot schout-bij-nacht-vlieger en directeur van de Defentiestaf. Van der Kop werd in 1923 in Soerabaja geboren. Hij trad daar op zijn achttiende in dienst bij de marine. Bij de Japanse inval werd de jonge adelborst geëvacueerd naar Engeland, waar hij een opleiding tot navigator volgde. Van der Kop zag zijn vaderland voor het eerst toen hij in 1944 Duitse installaties in IJmuiden bombardeerde. Ook nam hij deel aan de invasie van Normandië. Hij vloog op Mitchellbommenwerpers voor het Nederlandse 320-squadron van de Marineluchtvaartdienst, dat gelegerd was in Engeland. In totaal volbracht hij in de Tweede Wereldoorlog 78 missies. Voor zijn oorlogsdaden werd hij benoemd tot officier in de Orde van Oranje-Nassau met de zwaarden. Ook ontving hij een hoge Belgische onderscheiding.

Na de oorlog werd hij marinevlieger op vliegdekschepen. Op 17 februari overleefde hij een ongeluk op HMS Karel Doorman. Door een breuk van een ring schoot zijn toestel, dat met een draaiende motor en hydraulische katapult zou worden gelanceerd, voortijdig los en stortte in zee. Het vliegdekschip voer er met draaiende schroeven overheen. Weinigen geloofden hun ogen toen Van der Kop na twee minuten en 45 seconden weer levend boven water kwam. Van der Kop had het geluk dat zijn toestel nog niet gesloten was, waardoor het snel zonk en niet in de schroeven van het vliegdekschip terecht kwam. Na zijn pensioen kon hij de marine niet loslaten. Nog onlangs uitte hij scherpe kritiek op minister Kamp om diens besluit vlieggkamp Valkenburg te sluiten. Van der Kop wordt zaterdag begraven op de rooms-katholieke begraafplaats St. Petrus Banden in Den Haag.

Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945

Beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden

Kort verslag van de bestuursvergadering van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945, d.d. 4 juni 2004, gehouden te Doorn

1. Op voorstel van de voorzitter wordt de heer J. Oskam (Expogé) benoemd als vice-voorzitter naast de heer J. Wolff (C.O.V.V.S.).
2. Op voordracht van de Expogé wordt mevrouw E. Steijnis benoemd tot lid en mevrouw I. Vinkenburg tot plaatsvervangend lid van het bestuur.
3. De voorzitter, de heer R.W. Hemmes, wordt gelukgewenst met de zeer hoge Franse onderscheiding (Chevalier de la Légion d'honneur), welke hij op 6 juni a.s. in Normandië uit handen van president Chirac zal ontvangen, ter gelegenheid van de 60 jarige herdenking van D-day.
4. Aan de vertegenwoordigers van "The Escape" welke vereniging heeft besloten zichzelf op te heffen wegens gebrek aan bestuurskracht wordt dringend aanbevolen, alvorens te bedanken als lid van S.S.V., zich dit jaar alsnog te bezinnen op een voortzetting van hun vereniging dan wel op een fusie met de zusterorganisatie, de Allied Aircrew Helpers (A.A.H.).
5. In verband met verhoging van tarieven bij de kazerne op de Dag van het Verzet zal een supplettoire begroting worden ingediend.
6. 4 en 5 mei zijn zowel in Amsterdam en in Wageningen op 5 mei uitstekend verlopen. Na 2005 zal over de gang van zaken in Wageningen nader beslist moeten worden. Wat de kranslegging te Amsterdam betreft, zal de herdenking van de gevallen verzetsmensen en de kranslegging door de eerste generatie prioriteit dienen te houden en vervolgens te worden voortgezet door de tweede generatie.
7. Met grote zorg neemt het bestuur kennis van de voorgenomen zogenaamde bestuurlijke fusie tussen Centrum '45 en de Stichting 1940-1945. Het bestuur deelt de verontrusting van de Raad van Overleg en zal daarvan blijk geven aan het bestuur van de Stichting 1940-1945 en aan de Stichtingsraad.

DAG VAN HET VERZET

30^e DAG VAN HET VERZET 2004

ZATERDAG 28 AUGUSTUS 2004

OOK DIT JAAR WEER IN HET RESTAURANT
VAN DE GENERAAL SPOORKAZERNE TE ERMELO
LEUVENUMSEWEG 88

Thema: "DAG VAN HERINNERING"

PROGRAMMA

- Opening: door de voorzitter van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 de heer R.W. Hemmes
- Optreden: * 's ochtends het "KLM-mannenkoor" o.l.v. Piet de Reuver
* 's middags het Smartlappenkoor "Vergeet je verdriet" o.l.v. Cindy Rouwhorst
* De heer Cees Hettinga, piano
- Inclusief: Koffie met gebak
Apéritief
Rijstmaaltijd met 1 consumptie
Herinneringsgeschenk
- Veel informatiestands**
Veel gelegenheid voor begroeting en ontmoeting
- Aanvang: 11.00 uur precies
- Aanmelding: Zo spoedig mogelijk door overmaking van € 11,50 per persoon op postgiro 5166870 t.n.v. "Comité Dag van het Verzet" te Doorn. Toegangskaarten met routebeschrijving worden half augustus toegezonden.
- Attentie: Ook dit jaar zullen de parkeerterreinen van een letter worden voorzien, zodat u gemakkelijk kunt onthouden waar u uw auto hebt geparkeerd. Tevens zal er gezorgd worden voor meer parkeerplaatsen voor mindervaliden.

Vanaf 10.00 uur zal tussen station ERMELO en de kazerne een bus pendelen.

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 19 op de adressenlijst van 1 april 1999.

Overleden:

Brandt, C.A.	Eindhoven
Hashavit, Mrs. M.	Israël
Houben, H.	Maastricht
Hut, A.B.	Haarlem
Wijnberg, Th.B.	Australië
Zembsch Schreve, G.	België
Zinnicq Bergmann, R.J.E.M. van	Vorden

Verhuisd:

Beckman, R.F.R.	Vosselmanstraat 220	7311 CL Apeldoorn
Bosch, J.L.	Putstraat 7, app. 306	7631 GB Ootmarsum
Brandes, Edward A.	1825 Arbor Creek Dr 211	Carrollton Tx 75010-2005
Citroen, J.	Mr. L.E. Visserhuis, kamer 106	
	Doorniksestraat 152	2587 AZ Den Haag
Scheele, D.E.	Persijnlaan 14	2245 CJ Wassenaar
Verbaan, M.	Doggerbankstraat 11	2583 MT Scheveningen

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

G.J. Staal
Oranje Nassaulaan 52
3708 GE Zeist
Telefoon 030 - 692 27 92
E-mail: jan.staal@planet.nl